

УДК 354:338.48.02

Голік А.Ю.¹, Мамотенко Д.Ю.²

¹ студ. гр. МТЕ-129 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Туристична галузь відіграє значну роль у формуванні валового внутрішнього продукту, створенні додаткових робочих місць, забезпеченні зайнятості населення й активізації зовнішньоторговельного балансу. Туризм має мультиплікативний ефект, впливає на такі ключові сфери економіки як транспорт і зв'язок, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів народного споживання й інші, тобто виступає своєрідним каталізатором соціально-економічного розвитку держави. Виходячи з цього, є усі підстави вважати, що розвиток туристичної галузі потребує регулювання та підтримки з боку держави.

Необхідність участі держави у формуванні та реалізації туристичної політики зазначається у багатьох провідних документах ЮНВТО. Зокрема, у Гаазькій декларації з туризму, яка була прийнята на Міжпарламентській конференції ЮНВТО у 1989 році, прямо визначається, що «туризм має плануватися державою на конкретній і послідовній основі та стати частиною комплексного плану розвитку будь-якої країни разом з іншими пріоритетними секторами, такими як промисловість, сільське господарство, охорона здоров'я, соціальне забезпечення, освіта».

У науковій літературі виділяють чотири основні моделі державного регулювання туризму [1].

Особливість першої моделі полягає у відсутності центральної державної інституції, яка б відповідала за функціонування та розвиток туризму в країні. У цій моделі питання розвитку туризму вирішують на місцях, спираючись на «класичний» принцип ринкової економіки (саморегуляції).

Друга модель передбачає державне регулювання туризму сильним, авторитетним та по суті окремим – центральним органом виконавчої влади на рівні міністерства (управління, адміністрації). Для реалізації цієї моделі необхідні певні умови: великі державні фінансові вкладання в туристичну індустрію, рекламно-маркетингову діяльність, а також потужне державне інвестування в інфраструктуру.

Третя модель державного регулювання туризму передбачає регулювання туризму на рівні багатогалузевого (багатопрофільного) міністерства, у якому функціонує спеціальний структурний підрозділ. Він безпосередньо відповідає за регулювання розвитку туризму в країні (департамент, служба, агентство тощо) і має два основні напрями діяльності: пов'язаний із глобальними питаннями державного регулювання туризму (зокрема, розроблення нормативно-правової бази, координація діяльності регіонів, міжнародне співробітництво на міждержавному рівні, опрацювання статистичної інформації); стосується маркетингової діяльності (в тому числі управління туристичними представництвами за кордоном).

Сьогодні в Україні застосовують основні положення та механізми саме третьої моделі державного регулювання туризму. Так, Міністерство культури та інформаційної політики України спочатку спрямовувало та координувало діяльність Державного агентства розвитку туризму в Україні (ДАРТ), яке є центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику в галузі туризму та курортів України. В вересні 2021 Державне агентство розвитку туризму України переходить до сфери управління Міністерства інфраструктури України. Головна місія ДАРТ – бути дієвим інститутом, що реалізовує державну політику в сфері туризму і забезпечує сталий розвиток галузі, шляхом об'єднання досвіду, знань і ресурсів усіх учасників туристичного ринку України та міжнародних партнерів [2].

Здійснення туристичної діяльності базується на чіткій правовій основі, яку становить Конституція України, міжнародно-правові акти у сфері туристичної діяльності, Закон України «Про туризм» як спеціальний нормативно-правовий акт, галузеве законодавство та підзаконні нормативно-правові акти у сфері туризму. Фахівці з організації туристичної діяльності повинні бути обізнані з основними правовими вимогами щодо ліцензування туристичної діяльності, сертифікації та стандартизації у цій сфері, договірними засадами туристичного обслуговування та партнерської співпраці у галузі туристичної діяльності, гарантіями майнової та особистої безпеки туристів.

Четверта модель державного регулювання туризму передбачає створення комбінованого міністерства, яке поряд з регулюванням туризму опікується питаннями галузей економіки та соціальної сфери держави, котрі є суміжними з туристичною діяльністю (наприклад, культура, спорт тощо).

На сучасному етапі підписання угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом потребує удосконалення законодавче забезпечення відносин у сфері туризму, упровадження європейських підходів до його макроекономічного регулювання, формування спільних цінностей та сприятливих умов для життя людей, що забезпечується через розвиток туристичної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Карпенко Андрій, Гурбик Юрій. Сучасні моделі державного регулювання туризму. Регіональні аспекти розвитку продуктивних сил України. 2020. Вип. 25. С. 23-30.
2. Державне агентство розвитку туризму в Україні. URL: <https://www.tourism.gov.ua/>